

بررسی رابطه سرمایه روان‌شناختی با جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی در زوجین

متقاضی طلاق

سارا نصرتی مهر^۱، نبی بستان^۲

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

۲. استادیار گروه روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره سوم، شماره بیست و هشتم، بهمن‌ماه ۱۳۹۷، صفحات ۲۹-۱۵

چکیده

طلاق به‌عنوان یکی از غم‌انگیزترین پدیده‌های اجتماعی، از دیرباز مورد توجه پژوهشگران بوده است و ارتقای رضایت زناشویی و احساس رضایت از ازدواج نقش مهمی در میزان کارکردهای بهنجار خانواده‌ایفا می‌کند. هدف این پژوهش بررسی رابطه سرمایه روان‌شناختی با جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی در زوجین متقاضی طلاق است. روش پژوهش حاضر توصیفی، از نوع همبستگی و از نظر نوع هدف، کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه زوج‌های متقاضی طلاق مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده شهر کرمانشاه می‌باشند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی ساده است که تعداد ۱۹۶ نفر بر اساس جدول مورگان به‌عنوان نمونه برای جمع‌آوری داده‌ها انتخاب شدند. با توجه به ریزش آزمودنی‌ها، تعداد ۱۵۰ نفر وارد پژوهش شدند. با کسب رضایت از زوجینی که حاضر به همکاری در پژوهش بودند، به پرسشنامه‌های سرمایه روان‌شناختی لوتانز و همکاران، آزمون جهت‌گیری مذهبی ROS و آزمون رضایت زناشویی انریچ پاسخ دادند. داده‌ها نیز به روش میدانی و از طریق ابزار پرسشنامه گردآوری شده و برای تجزیه تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از روش همبستگی با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شده است. با توجه به نتایج پژوهش بین سرمایه روان‌شناختی با جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی در زوجین طلاق رابطه معناداری دارد و سرمایه روان‌شناختی می‌تواند جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی را پیش‌بینی کند.

کلیدواژه‌ها: سرمایه روان‌شناختی، جهت‌گیری مذهبی، رضایت‌مندی زناشویی، زوجین، متقاضی طلاق.

مقدمه

ازدواج را می‌توان یکی از مراحل سه‌گانه‌ی زندگی (تولد، ازدواج و مرگ) به حساب آورد (باقیانی مقدم، ۱۳۹۰). در واقع ازدواج مهم‌ترین و بنیادی‌ترین رابطه‌ی انسانی است (اس پارک، ۲۰۱۲). از این رو، جایگاه خانواده و نداشتن مشکلات در زندگی زناشویی، برای داشتن کانون امن تا جایی اهمیت دارد که برخلاف تمام شکست‌ها و طلاق‌هایی که در جامعه دیده می‌شود، آرزوی داشتن زندگی سالم و خانواده‌ای آرام، پیش‌فرض فکری اذهان کلی جوانان قبل از تشکیل خانواده است و آن دغدغه‌های ذهنی، فرایندی است که آینده‌ای آرام را در سیستم فکری جوانان جست‌وجو می‌کند (برنارد، ۲۰۰۱؛ به نقل از امانی، ۱۳۸۲). بنابراین خانواده اساسی‌ترین نهاد اجتماعی و انسانی و مهم‌ترین واحد از رفتار اجتماعی است (بخشی، اسد پور، خدادادی زاد، ۱۳۸۶). خانواده‌هایی که در آن زن و شوهر باهم تفاهم دارند و از زندگی احساس رضایت می‌کنند، کارکرد مناسب‌تری داشته و نقش خود را بهتر ایفا می‌کنند. رضایت زناشویی یکی از عوامل پیشرفت و دستیابی به اهداف زندگی است (ساروخانی، ۱۳۸۵). مفهوم رضایت زناشویی از مفاهیم کاربردی برای نشان دادن میزان شادی و پایداری رابطه زناشویی است. رضایت زناشویی مهم‌ترین و اساسی‌ترین عامل برای پایداری و دوام زندگی مشترک است و راه‌های مختلفی برای تعریف آن وجود دارد. وینچ رضایت زناشویی را هماهنگی بین وضعیت موجود با وضعیت مورد انتظار در بین زوجین تعریف می‌کند. بر این اساس، رضایت زناشویی زمانی وجود دارد که وضعیت موجود در روابط زناشویی با وضعیت مورد انتظار هماهنگ باشد (وینچ، ۱۹۷۴). هاکینز رضایت زناشویی را احساس خشنودی، رضایت و لذت در زن و شوهر در زمانی می‌داند که همه جنبه‌های ازدواج خود را در نظر می‌گیرند. با این تعریف، رضایت زناشویی نگرش مثبت و لذت‌بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (الیس، ۱۹۹۶). بر طبق تعریف رضایت زناشویی حالتی است که طی آن زن و شوهر از ازدواج با یکدیگر و باهم بودن احساس شادمانی و رضایت دارند و می‌توان رضایت زناشویی را به‌عنوان یک موقعیت روان‌شناختی در نظر گرفت که خودبه‌خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است (احمدی، نبی پور، کیمیایی و افضل‌ی، ۲۰۱۰، به نقل از دغاغله، عسگری و وحیدری، ۱۳۹۱). باورهای مذهبی یکی از

عوامل مهم در رضایت و سازگاری زناشویی است مذهب سازمان‌یافته‌ای از باورها شامل ارزش‌های اخلاقی، رسوم، مشارکت در جامعه دینی برای اعتقاد راسخ‌تر به خدا یا قدرتی برتر است و جهت‌گیری مذهبی به‌نوعی رابطه آدمی و دین و پایبندی به فرامین دینی را انعکاس می‌کند. شرفی (۱۳۸۰) معتقد است رابطه آدمی و دین و نسبتی که با آن پیدا می‌کند در مقوله هویت دینی قابل تبیین و توضیح است، از پیامدهای تکوین هویت دینی احساس تعهد و مسئولیت در قبال ارزش‌ها و باورهای آن مکتب است. هویت دینی توانایی آن را دارد که فلسفه ارضاکنده حیاتی برای بشر تنظیم، تدوین و ارائه کند. جهت‌گیری مذهبی را مرجعیت بخشیدن به ساختار روابط و مناسبات انسانی در تمام ابعاد آن در پرتو روابط انسان و خدا و اینکه فرد در مناسبات و روابطش تا چه اندازه به آموزه‌ها و انجام رفتارهای توصیه‌شده دینی، عاقبت‌گرایی و توجه به آخرت نظر دارد و مناسک مذهبی را جدی می‌گیرد (بهرامی، ۱۳۸۰). ناسازگاری زناشویی موجب اختلال در روابط اجتماعی، گرایش به انحرافات اجتماعی و افول ارزش‌های فرهنگی بین زن و شوهر می‌شود. مؤمنی (۱۳۹۴) درباره بررسی رابطه سبک‌های هویت و سرمایه‌های روانشناختی با رضایت زناشویی در دانشجویان نشان داد که بین سبک‌های هویت و سرمایه روانشناختی با رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. سرمایه روانشناختی نسل سوم سرمایه‌های انسانی و اجتماعی است و یک حالت روانشناختی مثبت و رویکرد واقع‌گرا و انعطاف‌پذیر نسبت به زندگی است. (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷). دلیل فراتر بودن سرمایه روانشناختی نسبت به دو سرمایه دیگر یعنی سرمایه اجتماعی و سرمایه انسانی در ظرفیت‌های روانشناختی و مخصوصاً بخش توسعه‌ای سرمایه روانشناختی یعنی چه کسی خواهید شد نهفته شده است که معمولاً در سرمایه اجتماعی و انسانی نادیده گرفته می‌شود. مشخص شده است که سرمایه روانشناختی از خود حقیقی به‌سوی خود ممکن در حال پیشرفت است (اولی و لوتانز، ۲۰۰۶). از آنجاکه سرمایه روانشناختی افراد را به چالش می‌کشد تا در جستجوی این سؤال برآیند که چه کسی هستند و در نتیجه خودآگاهی بهتر که لازمه دستیابی هدف‌ها و موفقیت است، دست یابند می‌توان گفت سرمایه روانشناختی داشتن مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی تضمینی برای زندگی بهتر است و افرادی که سرمایه روانشناختی پایینی دارند در خیلی از حیطه‌ها مشکلات شدیدی دارند پس اگر بتوان با آموزش‌های لازم آن را ارتقا داد

حتی به عنوان پیشگیری اولیه عمل خواهد کرد. جهت گیری مذهبی عبارت است از عملکرد فرد بر اساس باورهای خود (مهرابی، سهرابی، ۱۳۹۰). جهت گیری مذهبی بر اساس انگیزه‌ها بر دو نوع است جهت گیری مذهبی درونی به صورت یک چارچوب معنا بخش است که برحسب آن تمام زندگی شناخته می شود و جهت گیری مذهبی برونی یک روی آورد ابزاری در خدمت خود و برای متناسب و شایسته نشان دادن خود، است (دونا هو، ۱۹۸۵). جهت گیری مذهبی را می توان تقریباً معادل دین داری و دین ورزی گرفت (آذربایجانی، ۱۳۸۷). باورهای مذهبی شیوه مؤثری برای مقابله با مصیبت ها و تجربه های دردناک و نشانه های بیماری است هم چنین در زمان مشکلات و ناراحتی ها به نحوه روابط انسانی اثر می گذارد (کیانی و همکاران، ۱۳۸۰). صدیقی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود با عنوان رابطه جهت گیری مذهبی با رضایت زناشویی زوجین به این نتیجه رسیدند که بین جهت گیری مذهبی با رضایت زناشویی همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. سولیران (۲۰۰۱) نشان داده است افرادی که سطح بالاتری از مذهبی بودن قرار دارند نسبت به افراد دارای سطح مذهبی پایین تر ثبات زناشویی بیشتری دارند از ازدواج خود راضی هستند. سرمایه روان شناختی یکی از شاخص های روانشناسی مثبت گرایی است که با ویژگی هایی از قبیل باور فرد به توانایی هایش برای دستیابی به موفقیت، داشتن پشتکار در دنبال کردن اهداف، ایجاد اسنادهای مثبت درباره خود و تحمل کردن مشکلات تعریف می شود (لوتانز، ۲۰۰۴). سلینگمن معتقد است که سرمایه روان شناختی بیشتر بالقوه بوده، اندازه گیری و توسعه آن دشوار است (سلینگمن، ۲۰۰۰)؛ بنابراین سرمایه روان شناختی شامل درک شخص از خودش، داشتن هدف برای رسیدن به موفقیت و پایداری در برابر مشکلات تعریف می شود (گلداسمیت، ۱۹۹۷). در بیشتر مطالعات انجام شده چهار شاخص خودکارآمدی، امیدواری، مثبت اندیشی و تاب آوردی برای سرمایه روان شناختی در نظر گرفته شده است (لوتانز، ۲۰۰۱)، (لوتانز و همکاران، ۲۰۱۱) و (جفری، ۲۰۱۲). نتایج تحقیق لوتانز و همکاران (۲۰۱۰) با عنوان شیوه مداخله دوره های آموزشی سرمایه روان شناختی با اجرای پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل نشان داد که این برنامه آموزشی بر ارتقای سرمایه روان شناختی، افزایش اعتماد به نفس و کاهش احساس درماندگی، بدبینی و کاهش احساس عدم کفایت فردی و ناامیدی تأثیر مثبت داشته است. هم چنین سیلور (۲۰۱۰) نیز نقش سرمایه روان شناختی در افزایش انگیزه

تأکید کرده است و افزایش سرمایه روان شناختی امید و اعتماد به نفس را افزایش می دهد. پناهی و همکاران (۱۳۹۴) با موضوع رابطه بین مؤلفه های سرمایه روان شناختی و کیفیت زندگی زناشویی در بین زوجین به این نتیجه رسیدند که سرمایه روان شناختی و کیفیت زندگی زناشویی دارای همبستگی منفی می باشند. همچنین مولینتر و مک الن (۲۰۰۱) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که دیندار، به گونه ای معنادار با سازگاری زناشویی و شادکامی همسران بستگی دارد (روحانی و معنوی پور ۱۳۷۸). همچنین پژوهش نیکوئی و سیف (۱۳۸۴) و بنان (۱۳۸۴) نشان دهنده رابطه معنادار بین جهت گیری مذهبی و رضایت زناشویی است؛ بنابراین پژوهش حاضر به پیش بینی جهت گیری مذهبی و رضایت مندی زناشویی از طریق سرمایه روان شناختی می پردازد.

روش پژوهش

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است و با توجه به هدف کاربردی و از نظر داده ها کمی و شیوه گردآوری اطلاعات از نوع تحقیق توصیفی و به لحاظ روش از نوع همبستگی است و با هدف بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با جهت گیری مذهبی و رضایت مندی زناشویی در زوجین متقاضی طلاق انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوج های متقاضی طلاق مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر کرمانشاه، طی ۶ ماهه دوم سال ۹۶ بود که حداقل یکی از آنها دانشجوی بوده و مدت تأهلشان بین ۲ تا ۱۰ سال بوده باشد، با توجه به معیارهای ورود ۴۰۰ نفر (۲۰۰ زوج) می توانستند وارد تحقیق شوند. نمونه ها بر اساس جدول مورگان ۱۹۶ نفر تعیین و با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند؛ اما به دلیل ناقص بودن تعدادی از پرسشنامه ها تعداد ۱۵۰ نفر وارد پژوهش شدند. به این ترتیب که بر اساس فهرست و شماره پرونده و با قرعه کشی، نمونه ها انتخاب شده و پس از کسب اعتماد و ابراز تمایل برای همکاری و اخذ رضایت نامه کتبی توسط پژوهشگر، تکمیل پرسشنامه ها انجام شد. جمع آوری اطلاعات با مراجعه حضوری به دادگاه خانواده و همکاری مسئولین در ارائه لیست پرونده ها و انتخاب افراد به صورت میدانی انجام گردید. ملاحظات اخلاقی مطالعه حاضر به شرح ذیل بودند: (۱) کلیه زوجین به صورت کتبی اطلاعاتی در مورد مطالعه دریافت کرده و در

صورت تمایل در مطالعه مشارکت می نمودند. (۲) این اطمینان به زوجین داده شد که تمام اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی مورد استفاده قرار خواهند گرفت. (۳) به منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت کنندگان ثبت نشد.

ابزار پژوهش

پرسش نامه سرمایه روانشناختی لوتانز و همکاران (۲۰۰۷): این پرسشنامه ۲۴ سؤالی و شامل چهار خرده مقیاس امیدواری، تاب آوری، خوش بینی و خودکارآمدی است که در آن هر خرده مقیاس شامل ۶ گویه است و آزمودنی به هر گویه در مقیاس ۶ درجه ای کاملاً مخالف تا کاملاً موافقم مقیاس لیکرت پاسخ می دهد. قابلیت اعتبار و پایایی این خرده مقیاس ها اثبات شده است. برای به دست آوردن نمره سرمایه روانی ابتدا نمره هر خرده مقیاس به صورت جداگانه به دست آمده و سپس مجموع آن ها به عنوان نمره کل سرمایه روانشناختی محسوب می شود. طبق نتایج تحقیقات قابلیت اعتبار و پایایی خرده مقیاس های پرسش نامه سرمایه روانشناختی لوتانز و همکاران ۲۰۰۷ اثبات شده است (لوتانز، ۲۰۰۷). روایی پرسشنامه در مطالعات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است. لوتانز (۲۰۰۷) با استفاده از تحلیل عاملی و معادلات ساختاری نسبت خنثی دو این آزمون را ۲۴/۶ و آماره های CFI و RMSEA این مدل را ۰/۹۷ و ۰/۸۰ گزارش کرده است که روایی عاملی آزمون مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی پرسشنامه در ایران توسط آرام نادریان (۱۳۹۴) بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۷ گزارش شده است. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

آزمون جهت گیری مذهبی: این مقیاس در سال ۱۹۵۰ توسط آلپورت و راس جهت سنجش جهت گیری های درونی و بیرونی مذهب تهیه شد و شامل ۲۱ عبارت چهارگزینه ای (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) است. آلپورت و راس (۱۹۶۷) همبستگی جهت گیری درونی و بیرونی را ۰/۲۱٪ گزارش کردند (آلپورت و راس، ۱۹۶۷). آزمون جهت گیری مذهبی یک مقیاس ۲۰ سؤالی است که ۱۱ سؤال آن به جهت گیری مذهبی بیرونی و ۹ سؤال آن به جهت گیری مذهبی درونی اختصاص دارد. حاصل انسجام این آزمون، دو نمره مربوط به جهت گیری مذهبی درونی و جهت گیری مذهبی بیرونی برای هر فرد است (مختاری، اله یاری و رسولزاده طباطبایی، ۱۳۸۰). فیگن (۱۹۶۳) یک نسخه ۲۱ سؤالی ارائه نمود؛ که تمام سؤالات آلپورت را به اضافه یک سؤال دیگر در برمی گیرد.

این سؤال همبستگی مثبت بالایی (۰/۶۱) با مقیاس بیرونی آلپورت دارد (مختاری و همکاران، ۱۳۸۰). در این پژوهش فرم ۲۱ سؤالی به کار گرفته می‌شود. شیوه نمره‌گذاری این ابزار برای مقیاس لیکرت است که دامنه آن از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف بوده به پاسخ‌ها نمره یک تا پنج تعلق می‌گیرد. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد.

آزمون رضایت زناشویی انریچ: این آزمون که دارای ۴۷ سؤال است، توسط اولسون و همکاران (۱۹۸۹) طراحی شده است که به منظور ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های نیرومندی و پربارسازی روابط زناشویی به کاررفته است و به عنوان یک ابزار معتبر در تحقیقات متعددی برای بررسی رضایت زناشویی مورداستفاده قرار گرفته است (برغندان و همکاران، ۱۳۸۷). اعتبار فرم اصلی این آزمون با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش شده است. سلیمانیان (۱۳۷۳) فرم اصلی این آزمون را در ایران هنجاریابی کرده است و تعداد سؤالات آن را از ۱۱۵ به ۴۷ کاهش داده است (نیکویی و سیف، ۱۳۸۴). میزان اعتبار فرم کوتاه شده این آزمون با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۵ گزارش شده است. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد. در این پژوهش به منظور بیان توصیفی داده‌ها و تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ها، از روش‌های آمار توصیفی شامل: فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی استفاده شده است. به منظور پاسخ به سؤالات پژوهش از ابزارهای آمار ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری استفاده شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر میانگین سنی زوجین ۳۹ سال بود و بیشترین تعداد فراوانی زوجین متقاضی طلاق از گروه زنان بود و تعداد کل زنان متقاضی طلاق ۸۹ نفر و تعداد مردان متقاضی طلاق ۶۱ نفر بودند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمرات سرمایه روانشناختی، جهت گیری مذهبی و رضایتمندی زناشویی

شاخص‌ها	سرمایه روانشناختی	جهت گیری مذهبی	رضایتمندی زوجین
میانگین	۴/۱۷	۴/۲۴	۴/۸۱
انحراف معیار	۰/۸۱	۰/۷۲	۰/۷۹

همان‌طور که در جدول ۱ آمده است میانگین متغیرهای سرمایه روانشناختی ۴/۱۷ و انحراف معیار آن ۰/۸۱، جهت گیری مذهبی ۴/۲۴ و انحراف معیار آن ۰/۷۲ و رضایتمندی زناشویی ۴/۸۱ و انحراف معیار آن ۰/۷۹ است. اطلاعات توصیفی تمامی مقیاس‌ها در جدول ۱ آمده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی سرمایه روانشناختی با جهت گیری مذهبی و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	شاخص آماری	جهت گیری مذهبی	رضایت مندی زناشویی
سرمایه روانشناختی	همبستگی	۰/۴۵	۰/۲۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول شماره ۲، بین سرمایه روانشناختی با جهت گیری مذهبی و رضایتمندی زناشویی به ترتیب ضرایب همبستگی ۰/۴۵ و ۰/۲۳ وجود دارد که در سطح $P < 0/001$ معنادار است.

جدول ۳. نتیجه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی بر اساس سرمایه روان‌شناختی

متغیر پیش‌بین	MR	R ²	RS	F	β	Sig
سرمایه روان‌شناختی	۰/۲۱	۰/۳۱	۰/۱۱	۳/۲۱	-۰/۱۸	۰/۰۰۱

چنانچه در جدول ۳ آمده است، تحلیل رگرسیون برای ترکیب خطی متغیرهای جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی با سرمایه روان‌شناختی برابر با ۰/۲۱ است. ضریب تعیین برابر با ۰/۱۱ و نسبت F چندگانه برابر با ۳/۲۱ که در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار است. سرمایه روان‌شناختی ۰/۳۱ از واریانس جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سرمایه روان‌شناختی با جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی زوجین متقاضی طلاق صورت گرفت. در خصوص رابطه بین متغیرها باید اشاره کرد که میان سرمایه روان‌شناختی با جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زناشویی رابطه مثبت معنی‌داری وجود داشت، به نحوی که سرمایه روان‌شناختی، می‌تواند جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی زوجین را پیش‌بینی کند. این نتایج با یافته‌های پناهی و همکاران (۱۳۹۴)، صدیقی و همکاران (۱۳۹۴)، مؤمنی (۱۳۹۴)، قلی‌زاده و اسماعیلیان (۱۳۹۳)، گل‌پرور (۱۳۹۳) و قاسمی (۱۳۹۵) همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت برخوردار بودن از سرمایه روان‌شناختی افراد را قادر می‌سازد تا در برابر موقعیت‌های استرس‌زا بهتر مقابله کرده، کمتر دچار تنش شده، در برابر مشکلات از توان بالاتری برخوردار شوند، به دیدگاه روشنی در مورد خود برسند و کمتر تحت تأثیر وقایع روزانه قرار بگیرند. این سازه دارای چهار مؤلفه ادراکی - شناختی یعنی امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری است. این مؤلفه‌ها در یک فرایند تعاملی و ارزشیابانه، به زندگی فرد معنا بخشیده و تلاش فرد برای تغییر موقعیت‌های فشارزا را تداوم داده و او را برای ورود به صحنه عمل آماده نموده و مقاومت و سرسختی وی در تحقق اهداف را تضمین می‌کند و چاره‌ساز مشکلات ازدواج خواهد بود. ازدواج با افراد ناهمسان از لحاظ مذهبی را می‌توان نشانه ضعف کنترل‌های اجتماعی دانست. بوساردبول در یک مقاله زناشویی درباره ایمان می‌نویسد که زناشویی میان زن

و مردی که مذهب مختلفی دارند به دشواری های شخصی و خانوادگی گوناگون می انجامد و تنها باراده استوار نمی توان از آن ها پرهیز کرد. به عقیده لوگال (۱۹۹۵) نیز تا بیش از ازدواج مذهب و رفتار جوانان مؤثر است اما پس از زندگی زناشویی ناباوری های دینی یکی از طرفین دشواری های فراوانی برای آن ها ایجاد می کند و باعث ایجاد بگومگوهای دائمی می گردد. تحقیقات سنیگر بر روی ۲۰۸ زوج نشان داد که مذهبی بودن فرآیند انطباق لازم را برای رضایت زندگی زناشویی تسهیل می کند و قوی ترین و پایدارترین رضایت زناشویی بود. نتایج تحقیقات فراوانی نشان می دهد که به تناسب در اعتقادات مذهبی، ایمان و تقوا، تفاهم اخلاقی، سطح فرهنگی و اجتماعی و روابط اجتماعی به عنوان عوامل مؤثر در موفقیت زندگی زناشویی ثابت شده است. ماهونی و دیگران (۲۰۰۲) بعد از بررسی تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که عمل به باورهای دینی موجب افزایش مشارکت کلامی، افزایش میزان شادکامی، کاهش چشمگیر پرخاشگری کلامی و تعارض ها و اختلافات زناشویی شده و در نهایت سبب فزونی رضایتمندی زناشویی گردیده است. اغلب پژوهشگران بر این باورند که وجود عقاید مذهبی تأثیر به سزایی در استحکام خانواده دارد. ایمان به خدا موجب می شود که نگرش فرد به کل هستی هدف دار باشد. عدم ایمان به خدا موجب می شود که فرد انسجام و آرامش نداشته باشد و همین امر موجب ضعف و منشأ اختلاف های بسیاری در زندگی خانوادگی می شود. پژوهش های انجام شده در این زمینه نشان دادند که سرمایه روان شناختی عامل مهمی در پیش بینی جهت گیری مذهبی و رضایت مندی زناشویی است. باین حال توجه روان شناسی مثبت بر رشد و شکوفایی انسان ها با تأکید بر ویژگی های مثبت افراد است. از جمله این ویژگی های مثبت می توان به امید، خودکارآمدی، تاب آوری و خوش بینی اشاره کرد که مجموع آن ها سرمایه روان شناختی را تشکیل می دهد؛ بنابراین می توان گفت با توجه به این ویژگی ها و تقویت آن ها می توان احساس درماندگی را در زوجین کاهش داد و با تأکید بر توانایی ها، قدرت مقابله را در آن ها بالا برد. در نتیجه افراد با پذیرش شرایط دشوار مانند مشکلات زندگی کمتر آسیب پذیر خواهند بود و کیفیت زندگی بهتر و در نتیجه احساس رضایت از زندگی بیشتری خواهند داشت. سرمایه روان شناختی و مؤلفه های آن موجب می شود افراد به استقبال چالش ها رفته و برای رویارویی با چالش ها ثابت قدم بوده و سخت تلاش کنند، واقعیت های زندگی را به سهولت بپذیرند و هنگام مواجهه با مصیبت ها،

ناکامی‌ها و تعارض‌های زندگی تلاش بیشتری کنند، هرچه افراد نگرش مثبت‌تری به زندگی داشته باشند احساس شادکامی بیشتری دارند (لوتانز و اولیو، ۲۰۰۷). علاوه بر این توجه به نکات مثبت در افراد خوش‌بین و تأکید بر آن‌ها موجب می‌شود این افراد ارزیابی مثبتی از اتفاقات و مسائل ایجاد شده داشته باشند که این امر بر رضایت از زندگی زوج‌ها بیشتر تأثیر دارد. از سوی دیگر افرادی که سرمایه روانشناختی بالایی دارند، توانایی تعاملات گروهی بیشتری دارند، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت افراد با مشارکت اجتماعی بیشتر، شبکه‌های حمایتی گسترده‌ای را برای خود فراهم کرده و بهزیستی روانی و رضایت زناشویی بالاتری دارند. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به عدم تمایل بعضی افراد نسبت به پاسخگویی با توجه به شخصی بودن اطلاعات آن‌ها اشاره نمود. با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان به روان‌شناسان و درمانگران در حوزه مسائل خانواده توصیه نمود که می‌توانند از تقویت نظام باورهای مذهبی زوجین، بهبود سرمایه روانشناختی در آن‌ها و نیز نزدیک کردن چنین باورهایی در بین زوجین برای بهبود رضایت زناشویی استفاده کنند. با توجه به مطالب ذکر شده، سرمایه روانشناختی می‌تواند سبب فزونی جهت‌گیری مذهبی و رضایت‌مندی در زوجین شود. بنابراین هر چه سرمایه روانشناختی زوجین بالاتر رود، همتایی و تجانس مذهبی بیشتری داشته و از رضایت و سازگاری بیشتری برخوردارند.

منابع

- امانی، احمد (۱۳۸۲). اثربخشی درمان شناختی-رفتاری به شیوه گروهی بر رضایت‌مندی زناشویی در زنان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران (چاپ‌نشده).
- باقیانی مقدم، محمدحسین (۱۳۹۰). بررسی نگرش جوانان در شرف ازدواج در رابطه با شناخت همسر آینده و زندگی مشترک در شهرستان بروجن. مجله تحقیقات نظام سلامت، ۷(۶)، صص ۷۰۱-۶۹۳.
- بهرامی احسان، هادی (۱۳۸۰). بررسی مقدماتی میزان اعتبار و قابلیت اعتماد مقیاس جهت‌گیری مذهبی. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه تهران. سال ۳۱. شماره ۱ ص ۱۷.

- بخشی حمید، اسد پور محمد، خدادادی زاده علی (۱۳۸۶). ارتباط رضایت از روابط زناشویی با افسردگی زوجین. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، سال ۱۱، شماره ۲ (پی‌درپی ۴۳)، صص ۳۷-۴۲.
- برگندان، میترا؛ عنایتی، صلاح الدین؛ و مهرابی زاده هنرمند، مهناز (۱۳۸۷). بررسی اثربخشی آموزش حل مسئله به شیوه گروهی بر سلامت عمومی و رضایت زناشویی همسران کارمندان مرد طرح اقماری. فصلنامه یافته‌های نو در روانشناسی، ۲(۷)، صص ۹۵-۱۰۷.
- پناهی، احسان و فاتحی زاده، مریم السادات (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و کیفیت زندگی زناشویی در بین زوجین شهر اصفهان. فصلنامه زن و جامعه، دوره ۶، شماره ۲۳، صص ۴۱-۵۸.
- دغاغله، فاطمه؛ عسگری، پرویز و حیدری، علیرضا (۱۳۹۱). رابطه بخشودگی، عشق، صمیمیت با رضایت زناشویی. یافته‌های نو در روان‌شناسی، ۷(۲۴)، صص ۵۷-۶۹.
- روحانی، عباس؛ معنوی پور، داود (۱۳۸۷). رابطه عمل به باورهای دینی با شادکامی و رضایت زناشویی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مبارکه، مجله دانش و پژوهش در روانشناسی، شماره ۳۵ و ۳۶، صص ۱۸۹-۲۰۶.
- ساروخانی، باقر، (۱۳۸۵). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات سروش، چاپ هفتم.
- سلیمانیان، علی (۱۳۷۳). بررسی تأثیر تفکرات غیرمنطقی بر نارضایتی زناشویی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت‌معلم تهران.
- شرفی، محمدرضا (۱۳۸۰). جوان و بحران و هویت، تهران: سروش، صص ۱۴۶.
- صدیقی ارفعی، فریبرز؛ حسین زاده، علی؛ نادری راوندی، مریم (۱۳۹۴). رابطه جهت‌گیری مذهبی و هوش معنوی با میزان تاب‌آوری دانشجویان. فصلنامه روان‌شناسی و دین، سال هشتم، شماره ۴.

- قلی زاده، آذر و اسماعیلیان، زهره (۱۳۹۳). نقش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی. سال پانزدهم، شماره ۲، صص ۴۶-۳۷.
 - قاسمی، مریم (۱۳۹۵). رابطه مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی با رضایت از زندگی و رضایت زناشویی در همسران ایثارگران. پایگاه جامع فرهنگ ایثار و شهادت.
 - مختاری، عباس، اله یاری، عباس علی و رسول‌زاده طباطبایی، سید کاظم (۱۳۸۰). رابطه جهت‌گیری مذهبی با میزان تنیدگی. مجله روان‌شناسی، ۵(۱)، صص ۶۷-۵۶.
 - نیکویی، مریم و سیف، سوسن (۱۳۸۴). بررسی رابطه دین‌داری با رضایتمندی زناشویی. فصلنامه تازه‌های پژوهشی مشاوره، ۴(۱۳)، صص ۷۹-۶۱.
- Allport, G.W., & Ross, J. M. (1967). personal orientation and prejudice religious. Journal of personality and social psychology, 5, 432-443.
 - Azarbaijani, M. (2008). Scale of measuring religiosity. (Persian).Seminary and university searching institution.
 - Donahue, M. J. (1985). intrinsic and extrinsic religiousness; perview and meta analysis.journal of psychology and social psychology, 48, 55-65
 - Ellis a.et al. (1996). Rational-emption couples therapy, Tehran: misagh.
 - Goldsmith, A. (1997). Unemployment, joblessness, psychological well-being and self-esteem; theory and evidence. j socio econ, 26, 133-158.
 - Luthans, B., & Avey, J. (2010). Relationship between positive psychological capital and creative performance.canadian journal of administrative sciences revue canadienne des sciences administration, 28, 4-13.
 - Luthans, F & Avolio, BJ. (2006).The high impact leader: Moments matter for accelerating authentic leadership development.

- Luthans, F., & Avolio, B.J., Avey, J., Norman, S. (2007). Positive psychological capital; measurement and relationship with performance and satisfaction. *personal psychology*, 60(3), 541-572.
- Luthans, F.L., Uthans, K., Luthans, BC. (2004). Positive psychological capital; going beyond human and social capital. *bus horiz*, 47(1), 45-50.
- Mahoney, A., & et al. (2002). Marriage and the spiritual realm: the role of proximal and distal religious constructs in marital family psychology, 13(3), 17-25.
- Mehrabi taleghani, S., Sohrabi, F. (2011). A comparative survey of relationship religious orientation (intrinsic/extrinsic) among girl and boy in university students. *psychological studies*, 7(2), 5-18.
- Olson. D. H., & Larson. A. S. (1989). Predicting marital satisfaction using prepare A replication study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15, 311-322.
- Park, S. (2012). "THE DEVELOPMENT OF THE MARITAL ATTITUDES AND EXPECTATIONS SCALE". THESIS. Department of Psychology, Colorado State University, Colorado.
- Seligman, M.E. (2000) Csikszentmihalyim, positive psychology; an introduction *am psycho*. 55, 5-14.
- Winch, R. (1974). *Selected studies in marriage and the family*. new York, holt Rinehart and Winston, 411-417.

Investigating the relationship between religious capital and marital satisfaction in couples applying for divorce in Kermanshah city

Abstract

Divorce has been considered by researchers for a long time as one of the saddest social phenomena. Marital satisfaction and marital satisfaction have an important role in normal family function. The purpose of this study was to investigate the relationship between psychological capital with religious orientation and marital satisfaction Among couples applying for divorce. The method of this research is descriptive, correlational and in terms of purpose, is applicable. The statistical population of this study was all couples applying for divorce referring to the family court of Kermanshah. The sampling method was simple random sampling. A sample of 196 people was selected based on Morgan's table as a sample for collecting data. Regarding the loss of subjects, 150 people entered the study. Satisfaction with the couples willing to cooperate with the research, responded to the Lutanz and colleagues' psychological capital questionnaires, the ROS religious test and the ENRIC marital satisfaction test. Data were collected using a questionnaire in a field method and a correlation method was used to analyze the data and test the hypotheses using the spss version 22 software. According to the results of research, there was a significant relationship between religious capital and marital satisfaction in divorce couples. And psychological capital can predict religious orientation and marital satisfaction.

Keywords: *Psychological Capital, Religious Orientation, Marital Satisfaction, Couples Applicant for Divorce.*